

Asia: VN/14657/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kiitän mahdollisuudesta lausua luonnoksesta hallituksen esitykseksi, jolla muutettaisiin lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettua lakia niin, että kotihoidon tuen maksamisen edellytykseksi säädettäisiin kolmen vuoden asumisaikavaatimus perheen vanhemmille tai huoltajille.

Esitys on merkittävä muutos suomalaisen perhepolitiikan periaatteisiin. Kotihoidon tuki on tähän asti ollut universaali, lapsiperheiden yhdenvertaisuutta tukeva etuus. Nyt sen saamista ehdotetaan rajoitettavaksi maassaolon pituuden perusteella, mikä asettaa lapset ja perheet eriarvoiseen asemaan syntyperän tai vanhempien asumishistorian perusteella.

Lapsen oikeuksien näkökulma ja kansainväliset velvoitteet

Suomi on sitoutunut YK:n lapsen oikeuksien sopimukseen (LOS), jonka keskeisiä periaatteita ovat lapsen etu (artikla 3), syrjimättömyys (artikla 2), lapsen oikeus kehitykseen (artikla 6) sekä lapsen oikeus sosiaaliturvaan ja riittävään elintasoon (artiklat 26 ja 27).

Ehdotettu muutos ei ole linjassa näiden periaatteiden kanssa.

Syrjimättömyyden periaate edellyttää, että lapsia kohdellaan yhdenvertaisesti riippumatta heidän tai heidän vanhempiensa taustasta. Nyt lapsen oikeus kotihoidon tukeen riippuisi siitä, kuinka kauan hänen vanhempansa ovat asuneet Suomessa.

Lapsen edun ensisijaisuus tarkoittaa, että kaikkia lapsia koskevissa päätöksissä on arvioitava, mikä on lapsen kannalta paras ratkaisu. Tässä esityksessä lapsen etu ei ole ollut valmistelun lähtökohtana, vaan lapsen asemaa tarkastellaan aikuisten kotouttamisen ja työmarkkinapolitiikan välineenä.

Lapsen oikeus riittävään elintasoon ja sosiaaliturvaan vaarantuu, jos perheet jäävät ilman kotihoidon tukea pelkästään asumisajan perusteella. Tämä voi heikentää lapsen hyvinvointia, vanhemman mahdollisuuksia hoitaa lasta kotona ja koko perheen taloudellista turvallisuutta.

Lapsen etu ei toteudu

Esityksen perustelut keskittyvät aikuisten kotoutumiseen ja työmarkkinoille ohjautumiseen, mutta ne sivuuttavat lapsen yksilöllisen tarpeen hoivaan, turvaan ja jatkuvuuteen varhaisvuosina. Pienten lasten kohdalla kotihoidon ja varhaiskasvatuksen välinen valinta on herkkä kysymys, johon liittyy lapsen kiintymyssuhteiden kehittyminen, turvallisuuden tunne ja perheen tilanne kokonaisuutena.

Lapsen etu ei voi toteutua, jos päätöksiä ohjaa ensisijaisesti hallitusohjelman poliittinen tavoite eikä lapsivaikutusten arviointia tehdä perusteellisesti.

Suomessa on pitkään pidetty tärkeänä, että lapsiperheet voivat valita lapselleen sopivimman hoitomuodon – kotona tai varhaiskasvatuksessa – ilman syrjintää tai taloudellisia esteitä. Nyt ehdotettu lainsäädäntö murtaa tämän periaatteen.

Yhdenvertaisuus ja sosiaalinen kestävyys

Lakimuutos luo eriarvoisuutta lasten välille. Kaksi lasta, jotka asuvat samalla paikkakunnalla ja ovat samanikäisiä, voivat jatkossa olla täysin eri asemassa sen mukaan, kuinka kauan heidän vanhempansa ovat asuneet Suomessa.

Tämä ei ole yhdenvertaista eikä sosiaalisesti kestävää.

Lisäksi lakiesitys voi lisätä perheiden toimeentulovaikeuksia ja kasvattaa riskiä syrjäytymiseen erityisesti niissä perheissä, joissa toinen vanhempi on kotona lapsen kanssa ja perheen kotoutuminen on vasta alkuvaiheessa.

Lapsen oikeuksien päivän symboliikka

On huomionarvoista ja symbolisesti merkittävää, että lausuntopyynnön määräaika on 20.11.2025, lapsen oikeuksien päivä.

Samana päivänä, jolloin juhlistamme lasten yhdenvertaisia oikeuksia ja velvollisuutta kuulla lapsen ääntä, päättyy lausuntokierros lakiesityksestä, joka rajoittaisi lasten ja perheiden yhdenvertaisuutta.

Johtopäätökset

Lakiesityksen tavoitteet kotoutumisen tukemisesta ja kielen oppimisesta ovat sinänsä kannatettavia, mutta keinot ovat väärät.

Kotihoidon tuen rajaaminen ei tue lapsen etua eikä edistä kotoutumista – päinvastoin, se voi lisätä epävarmuutta, kuormitusta ja syrjinnän kokemuksia perheissä, jotka jo valmiiksi ovat sopeutumisen alkuvaiheessa.

Esitys on ristiriidassa:

YK:n lapsen oikeuksien sopimuksen artiklojen 2, 3, 6, 26 ja 27 kanssa,

Suomen perustuslain 6 §:n (yhdenvertaisuus) ja 19 §:n (oikeus sosiaaliturvaan) kanssa,

sekä hallituksen omaa lapsistrategiaa ja lapsivaikutusten arvioinnin periaatteita vastaan.

Lapsen oikeuksia kunnioittava lainsäädäntö edellyttää, että lapsen etu asetetaan etusijalle ja että jokaisella Suomessa asuvalla lapsella on yhtäläinen oikeus sosiaaliturvaan ja perhettä tukeviin etuuksiin.

Yhteenvetona:

Ehdotettu kolmen vuoden asumisaikavaatimus kotihoidon tuen saamisen edellytyksenä on syrjivä, lapsen edun vastainen ja kansainvälisten ihmisoikeusvelvoitteiden kanssa ristiriidassa. Esitystä ei tule edistää ilman perusteellista lapsivaikutusten arviointia ja vaihtoehtojen, lapsen oikeuksia kunnioittavien ratkaisujen tarkastelua.

Paakkunainen Lotta
Kasvuväylä Oy